

Overzicht van de lopende projecten van het Uitvoeringsprogramma OVP

Inleiding

Binnen de regio Vecht en Plassen van het Watersportverbond speelt een veelheid van zaken. Eén van de belangrijkste onderwerpen is de uitvoering van het in december 2017 gesloten Gebiedsakkoord voor de Oostelijke Vechtplassen. Een overzicht van de lopende projecten van het Uitvoeringsprogramma OVP wordt hieronder weergegeven.

De procedure van de projecten is als volgt: het programma management stelt de opdracht op en zoekt een externe projectleider voor het project. In veel gevallen wordt een begeleidingsgroep gevormd waarin vertegenwoordigers van diverse instanties zitting hebben. In alle projecten die betrekking hebben op de waterrecreatie zijn vertegenwoordigers daarvan in de begeleidingsgroep vertegenwoordigd.

1. Samengaan van waterrecreatie en natuur

De opdracht van dit project is om de integratie van natuur en recreatie te verbeteren door het uitvoeren van een onderzoek naar de effecten van de waterrecreatie op de natuur en de vraag in hoeverre verduurzamen van de sector (door bijvoorbeeld het stimuleren van elektrisch varen) bijdraagt aan de natuurkwaliteit.

Citaat uit het voortgangsverslag: "Met de begeleidingsgroep zijn in de periode juni 2018 tot en met januari 2019 in het totaal zes voortgang overleggen gehouden. Over de eerste versies van het rapport was de begeleidingscommissie niet tevreden. De oorzaken hiervan lagen ondermeer in de onduidelijkheid van de eigen positie van de begeleidingscommissie, de (on)leesbaarheid van het rapport, onvoldoende onderbouwing van feiten, inconsistenties in de rapportage en te polariserende statements."

Vervolg: "De ervaring is dat de totstandkoming van het rapport niet makkelijk is gegaan, maar dat er bij de betrokkenen wel een positieve attitude is om door te pakken aan de hand van de resultaten van het onderzoek. Daarom zijn wij voornemens om een sessie te organiseren met de begeleidingscommissie om issues en prioriteiten te benoemen waarmee aan de slag gegaan kan worden. Hierbij worden vanzelfsprekend de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek betrokken. Dit moet leiden tot een breed gedragen advies aan de stuurgroep van juni 2019."

Dit advies zal aanbevelingen moeten bevatten over zonering, snelvaren en elektrisch varen. Twee leden van het regioteam maken deel uit van de begeleidingsgroep.

2. Aanpak bagger, zwevend slib en waterplanten

Citaat: "Eén van de grotere opgaven uit het gebiedsakkoord is het oplossen van de baggerproblemen in de Loosdrechtse plassen, in combinatie met het tegengaan van zwevend slib ten behoeve van de ontwikkeling van waterplanten (project 1.7 uit gebiedsakkoord met de titel 'bagger, zwevend slib en waterplanten Loosdrechtse plassen')"

De eerste stap in dit project was het onderzoek van de waterbodem. Daaruit volgt dat er minder slib in de plas aanwezig is dan oorspronkelijk gedacht.

Het aanwezige slib is voor het overgrote deel niet vervuild en kan in het eigen gebied toegepast worden. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om de bagger toe te passen in de directe omgeving van de Loosdrechtse Plassen in zogenaamde weiland depots. De hoeveelheid bagger in de jachthavens wordt geschat op 300.000 m³, de kwaliteit van deze bagger is op de meeste plaatsen nog niet onderzocht. De verwachting is dat in het vrijkomende slib enkele verhoogde concentraties van minerale oliën en bijvoorbeeld TBT voorkomen.

Voorzichtige schattingen geven aan dat er mogelijk eind 2020 begonnen kan worden met het verwijderen van de eerste bagger in de plas omdat dan de benodigde vergunningen verkregen zijn.

Aanpak zwevend slib

Citaat uit het Plan van aanpak : "Het onderdeel 'Zwevend Slib en waterplanten' is gericht op de ontwikkeling van (onder)waterplanten over een oppervlakte van minimaal 25% van de Loosdrechtse Plassen (KRW doelstelling). Hiervoor zijn maatregelen nodig om de hoeveelheid opgewerveld slib in de waterkolom te verminderen

De in het gebiedsakkoord opgenomen aanleg van luwtestructuren is gebaseerd op analyses door Deltares met een "quick scan tool". Omdat deze tool alleen de kans op opwerveling berekent is deze niet geschikt voor het uitwerkingsprogramma, waarin meer gedetailleerde vragen beantwoord moeten worden over onder andere de ligging en effectiviteit van aan te leggen luwtestructuren, slibtransport, hoeveelheid licht op de bodem en kansen voor ontwikkeling van waterplanten. Aan Deltares is opdracht gegeven voor het opstellen van een 3D Dynamisch Slibmodel voor de Loosdrechtse Plassen. Dit model berekent door wind gedreven golven en stroming, het daaraan gekoppelde opwervel-, transport- en bezinkgedrag van slib/zwevend stof en de doorvertaling naar licht in de waterkolom (waarbij het effect van algen verdisconteerd wordt). Het model zal worden gebruikt om te bepalen waar de luwtemaatregelen het meest effectief zullen zijn voor de uiteindelijke vraag: herstel van helder water en ontwikkeling van waterplanten in de Loosdrechtse Plassen. Het model wordt ook ingezet voor beantwoording van vragen met betrekking tot de aanpak van de baggerproblematiek (o.a. over locaties en snelheid van slibaanwas)" Het is de bedoeling om eind 2019 een proef te nemen met de aanleg van verplaatsbare luwte structuren in de plas die ervoor moeten dienen om het zwevend slib te doen bezinken.

Het regioteam is met twee leden vertegenwoordigd in de begeleidingsgroep.

3. Aanpak exoten

Hieronder worden verstaan de Waterwaaier (Cabomba) en de Amerikaanse rivierkreeft. Hoewel de Europese richtlijnen aangeven dat exoten bestreden moeten worden, moet helaas geconstateerd worden dat het onmogelijk lijkt om beide genoemde exoten definitief uit ons gebied te verwijderen. De aanpak van de Cabomba richt zich daarom op het tegen gaan van de overlast en het voorkomen van de verdere verspreiding ervan. Tot nu toe is er geen Cabomba aangetroffen in het gebied ten noorden van het Hilversums kanaal, daarom worden maatregelen overwogen om de verspreiding naar deze gebieden vanuit de zuidelijk gelegen plassen te voorkomen.

De Waterwaaier manifesteert zich met name in gebieden met weinig golfslag, met name dus jachthavens en de kleinere sloten. Deze gebieden kunnen voor vaartuigen daardoor vrijwel geheel ontoegankelijk worden. Met name in de jachthavens is regelmatige verwijdering noodzakelijk. Een aantal havens heeft apparaten ontwikkeld waarmee de Cabomba verwijderd kan worden. Alleen een zorgvuldige opvang van alle daardoor ontstane plantendelen is noodzakelijk omdat ieder plantendeeltje opnieuw een volwassen plant kan vormen. Veel jachthavens zijn lid geworden van de Vereniging Samen Cabomba Aanpakken (VSCA) een vereniging die door een burger initiatief ontstaan is. In de begeleidingsgroep Aanpak Cabomba zijn twee leden van het regioteam actief.

Eén van de integratie sessies van 2018 was geheel gewijd aan het probleem van de Amerikaanse rivierkreeft, die overigens best lekker smaakt, mits goed bereid. Tot nu toe is er onvoldoende informatie over de verspreiding van deze kreeften in ons gebied en een effectieve bestrijding- of beheermethode ontbreekt ook nog. In deze werkgroep zijn geen watersporters vertegenwoordigd.

4 Vaarverbinding Hilversumskanaal – Loosdrechtse Plassen

Een mogelijkheid om van het Hilversumskanaal via de Wijde Blik naar de Loosdrechtse Plassen te komen is één van de grote wensen van de waterrecreatie. Het uitvoeringsprogramma vermeldt hierover het volgende:

“Alternatieven: De vaarverbinding kan op meerdere manieren worden aangelegd. Twee alternatieven zijn door partijen voorgedragen om nader uit te werken: (1) een vaarverbinding via een nieuw te realiseren kanaal in de Loenderveense Plas (scheiding via damwand of dijk), (2) een vaarverbinding via een doorsteek door De Vuntus.

MER traject De Wijde Blik, Vuntus, 't Hol en de Loenderveense Plas zijn als N2000 gebied aangewezen. Hoewel verschillende compenserende en mitigerende maatregelen voor de natuur zijn te benoemen, kunnen per saldo nadelige effecten van de nieuwe vaarverbinding op natuur, landschap, beleving en water niet worden uitgesloten. Ook kunnen deze effecten per alternatief sterk verschillen. Om in het besluitvormingstraject te komen tot zorgvuldige afwegingen over de vaarverbinding, zal een milieu effect rapportage (MER) worden uitgevoerd en aan de commissie MER

een onafhankelijk advies worden gevraagd. In de MER zullen per alternatief, in ieder geval, de kosten en de effecten op economie, ecologie, klimaat, landschap en leefomgeving in beeld worden gebracht.”

Omdat wij bij de aanvang van het proces begrepen hadden dat alle mogelijke varianten door de MER commissie behandeld zouden worden, was het een domper toen een aantal ecologen een streep zetten door de verbinding langs de Horndijk door de Loenderveense Plas. De aanwezigheid van een broedend paartje grote karekieten langs deze verbinding was daarvan de oorzaak.

In een later stadium is op basis van door adviesbureau Arcadis aangedragen informatie deze verbinding weer wel opgenomen. De bewoners van de Horndijk zijn massaal te hoop gelopen tegen de verbinding langs de Horndijk.

Uit gesprekken met vertegenwoordigers van de bewoners is gebleken dat zij geen bezwaar zouden hebben tegen een verbinding over het midden van de Loenderveense Plas. Daarom hebben wij de inspraak voor de raadscommissie van de gemeente Wijdmeren gevraagd deze variant alsnog op te nemen in de Nota Reikwijdte en Detaillering (NRD). Deze nota wordt op 26 februari door de raad vast gesteld. Daarna stelt de MER commissie het MER rapport op.

5. Bevaarbaar maken van de 's-Gravelandse Vaart

Het bevaarbaar maken van de 's-Gravelandse vaart is één van de onderdelen van het project 'Vaart in de Vaart'. Dit project kent verschillende fases:

“Fase 0: Aanpak Fase 0 loopt van oktober tot november 2019

Resultaat: een goedgekeurd Plan van Aanpak (voorliggend) voor de Verkenningsfase met een doorzicht naar de Planvormingsfase.

Fase 1: Verkenning Fase 1 loopt van december tot en met half februari 2019

Resultaat: Een rapport waarin de uitkomsten van de bestaande onderzoeken zodanig zijn uitgewerkt en/of geconcretiseerd dat hiermee gestart kan worden met het participatieproces van de planvorming.

Fase 2 “Planvorming” (hiervoor komt nog een afzonderlijk plan van aanpak): Fase 2 loopt van half februari tot juni 2019

Resultaat: een besluit over het al dan niet bevaarbaar maken van de 's Gravelandsevaart, de wijze waarop de vaarbaarheid wordt gerealiseerd en de benodigde maatregelen om dit voor elkaar te krijgen, inclusief een kostenraming en verdeling van kosten en verantwoordelijkheden.

Het besluit omvat in ieder geval de volgende aspecten:

- Doorvaarthoogte en vaardiepte
- Wijze waarop funderingen en kanten worden beschermd
- Vaarregime
- Aanmeren
- Natuurcompensatie (indicatief)

In fase 2 zal nog geen uitgebreid onderzoek worden gedaan naar de mogelijke verplaatsing van sluisen. Eerst is het van belang om te bezien of überhaupt gekozen wordt voor het bevaarbaar maken van de vaart. "

De bewoners aan de 's-Gravelandse Vaart hebben bij de voorbereiding te kennen gegeven niet te willen spreken over de bevaarbaarheid zolang er geen duidelijkheid is over de invloed op de funderingen. Pas als uitzicht is op het bevaarbaar maken zal er een begeleidingsgroep gevormd worden waarin ook de waterrecreatie vertegenwoordigd is.

6 Aanleg natuureilanden

De Loosdrechtse Plassen, behalve de eerste plas, maken onderdeel uit van het Natura 2000 gebied als vogelrichtlijngebied. Op basis daarvan is er een verplichting om het gebied beter in te richten als broedgebied voor een aantal bedreigde vogelsoorten, onder andere de grote karekiet en de roerdomp. Daarom is al in 2016 begonnen met het project om natuureilanden aan te leggen in het gebied die geschikt zijn als broedplaats voor onder andere de genoemde vogels. In eerste instantie is daarbij de keuze gevallen op de Stille Plas waarbij de gedachte was om bagger uit de plas te gebruiken als bouw materiaal. Ook is serieus gekeken naar de mogelijkheden om voor dit project "Life" subsidie aan te vragen. Omdat uit de resultaten van het voorkomen van bagger in de plassen naar voren is gekomen dat er veel minder bagger beschikbaar is, is het project gewijzigd.

Citaat:

" Gevolgen van de nieuwe baggerhoeveelheden (project 1.7.1)

Uit het waterbodemonderzoek Loosdrechtse Plassen blijkt dat veel minder bagger vrijkomt dan verwacht. In december 2018 heeft de Stuurgroep besloten om over te gaan tot een 'dakpansgewijze' fasering van de werkzaamheden. In deze fasering is het realiseren van natuureilanden gekoppeld aan projectonderdeel 4, genaamd 'Baggeren tweede fase en realiseren natuureilanden'.

Op basis van het waterbodemonderzoek is nu berekend dat in deze tweede fase circa 160.000 m³ bagger vrijkomt bij het baggeren van het gebied Muijveldse Wetering op de Loosdrechtse Plassen. In deze hoeveelheid is nog geen rekening gehouden met het baggeren van de Stille Plas of de Vuntus. De berekende hoeveelheid is te weinig voor de aanleg van de twee rieteilanden.

Bovendien neemt de financiële bijdrage van het baggerproject aan de bouw van de natuureilanden (uitgaande van een bijdrage van € 5 per m³ toe te passen bagger) af van € 6,4 mln tot ca. € 0,8 mln. Besloten kan worden om kleinere eilanden te maken of om gebiedsvreemd materiaal aan te voeren. In beide gevallen blijft echter sprake van een (fors) financieel tekort. Bovendien is de aanvoer van gebiedsvreemd materiaal naar dit Natura2000-gebied ongewenst en blijft de slappe ondergrond een belangrijk aandachtspunt.

Wanneer de scope van project 1.7.1. zich niet wijzigt, is het bouwen van eilanden in de Stille Plas en de Muyveldse Wetering technisch en financieel onhaalbaar. In dat geval moet gezocht worden naar alternatieven. Hoofddoel daarbij blijven maatregelen ten behoeve van moerasvogelsoorten waarvoor de doelen op dit moment niet worden gehaald. Dat zijn grote karekiet, porseleinhoen, purperreiger, zwarte stern, woudaap en roerdomp. Gedacht wordt aan drie typen maatregelen:

1. Natuurontwikkeling: In voormalige agrarische graslandgebieden wordt afwisselend moeras, petgat en grasland gecreëerd in een open landschap.
2. Natuurherstel in oud landschap: In oude verbost moeras/plaslandschap wordt bos verwijderd ten gunste van moeras en waterrietkragen
3. Ontwikkeling van randen (waterrietkragen): Bestaande randen van plassen worden verbeterd. Dit kan door legakker structuren te restaureren die in het water steken, beschoeiingen permeabel te maken, door bos te verwijderen en door maatregelen tegen vraat te nemen.

De zoeklocaties voor maatregelen voor N2000- moerasvogels (bijlage 11 uit het Gebiedsakkkoord) en de kwantificering van maatregelen voor N2000 moerasvogels (bijlage 12 uit het Gebiedsakkkoord) worden als onderdeel van het plan van aanpak voor het vervolg van het project Natuureilanden geactualiseerd.

Belangrijke nevendoelen (meekoppelkansen) voor de bovengenoemde maatregelen worden dan:

- ☒ de toepassing van bagger;
- ☒ de verbetering van de waterkwaliteit vanuit de Kaderrichtlijn Water en N2000;
- ☒ de aanleg van extensieve recreatieve voorzieningen (mits die niet ten koste gaan van het hoofddoel).

Het zoekgebied waarbinnen de hoofd- en nevendoelen gerealiseerd moeten worden, blijft dan niet langer beperkt tot de Stille Plas en de Muyveldse Wetering. Het zoekgebied wordt uitgebreid naar het projectgebied van het Gebiedsakkkoord met uitzondering van de Hortstermeerpolder.”

In de begeleidingsgroep zit één vertegenwoordiger van het regioteam.

7 Transitieteam

Medio 2018 is het transitieteam met zijn werkzaamheden begonnen en is de Gebiedsloods aangesteld. Het takenpakket van het transitieteam luidt als volgt: citaat.

“Het transitieteam richt zich op de doelen en projecten zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het gebiedsakkoord. Dit betekent in ieder geval:

- de aansturing van de gebiedsloods. Richting geven aan de gebiedsloods en als vraagbaak fungeren, zorgen voor contacten/netwerk. (geen individuele plannen beoordelen i.v.m. concurrentieverhouding).
- Zorgdragen voor eventuele inhuur van expertise
- Begeleiding van het onderzoek naar de effecten van waterrecreatie op natuur en in hoeverre verduurzamen van de sector bijdraagt aan de natuurkwaliteit. De stuurgroep heeft op 22 februari de onderzoeksopzet vastgesteld. Siemon Top, projectleider Provincie NH, zal dit onderzoek uit gaan zetten. Siemon neemt contact op met secretariaat transitieteam om dit verder handen en voeten te geven.
- Starten pilot BIZ en zorgdragen voor de realisatie van een databank.

Bereikbaarheid (OV) wordt ook als belangrijk thema gezien dat direct raakt aan transitieteam. Transitieteam zal hierop tenminste advies moeten geven. Een optie is om het transitieteam in te zetten voor de begeleiding van het nog op te starten onderzoek ‘ontsluiting en toegankelijkheid (project 1.4) dat uitgevoerd gaat worden in opdracht van gemeenten Wijdemeren en Stichtse Vecht. ”

Dit zijn de projecten van het Uitvoeringsprogramma OVP die voor ons als watersporters het belangrijkste zijn. Daarnaast vinden nog veel andere activiteiten plaats in dit kader. Activiteiten die soms al afgerond zijn zoals de bestrijding van de ganzenvraat, het aanleggen van kano overstap plaatsen, of activiteiten die nog gaande zijn zoals het maken van nieuwe wandel- en fiets paden (Er wordt daarbij ook gekeken naar het open stellen van het Trekpad) of het maken van een wandel- en fietsbrug over de 's-Gravelandse Vaart.

Hier mag ook de prijsvraag voor het Icoon van Loosdrecht niet onvermeld blijven. De winnaars zijn bekend. Wel wordt ook van de waterrecreatie ook een bijdrage verwacht in de realisatie van het winnende ontwerp.

Wim Broer 22-2-2019